

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції



ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кісліцина Ірина Олександрівна УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДЕННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.	351
Ковальчук Інна Сергіївна ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОКУРОРОМ : ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.	355
Кравченко Марина Олександрівна ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ОДНА З ОЗНАК СУДОВОЇ ВЛАДИ.	357
Кубасенко Андрій Володимирович КРИТЕРІЙ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	359
Храпенко Олена Олегівна ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ	362
Нестерчук Лілія Петрівна НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	366
Гривенко Владлен Вікторович ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ	370
Зубрицький Олександр Олександрович ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА	372
Мозгалюв Віктор Юрійович ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	375
Чорний Максим Михайлович ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОКУРОРА	379
Шербатий Роман Романович ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У КОНТЕКСТІ ДОБОРУ ДО МІСЦЕВОГО СУДУ	381
СЕКЦІЯ 8. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ	
Чанишева Галія Інсафівна ПРАВО НА СТРАЙК ЗА ПРОЄКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОЛЕКТИВНІ ТРУДОВІ СПОРИ»	386
Бориченко Катерина Валеріївна ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ	390
Бурак Володимир Ярославич ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	393
Венедіктов Сергій Валентинович ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	396
Вишинецька Світлана Василівна ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ 2019/1152 ПРО ПРОЗОРИ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНІ УМОВИ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.	399
Lagutina Iryna Victorivna ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND SAFETY AND HEALTH AT WORK.	401

політичної заангажованості та недостатньої відкритості є критичними факторами, які нівелюють можливості об'єктивного оцінювання. Водночас поступове впровадження міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій ООН та принципів Інтерполу, свідчить про потенціал реформування та конвергенції поліцейських систем із глобальними стандартами. Таким чином, ефективність діяльності поліції в країнах Азії не може розглядатися поза рамками інтегрованого, міждисциплінарного та контекстуального підходу, що поєднає аналітику публічного управління, прав людини, соціології безпеки та інституційного дизайну, орієнтованого на сталість, довіру і законність як ключові індикатори безпекової архітекτονіки майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Lim C.-H., Kwak D.-H. Factors Influencing Public Trust in the Police in South Korea: Focus on Instrumental, Expressive, and Normative Models. *SAGE Open*. 2022. № 12(1). URL: <https://doi.org/10.1177/21582440211068504>
2. Jang J., Jeong, J. A meta-analysis of police leadership and organizational effectiveness: focusing on the South Korean police". *Policing: An International Journal*. 2022. Vol. 45 № 2. P. 315-333.
3. Cho E., Chen M., Toh S. M., Ang J. Roles of effort and reward in well-being for police officers in Singapore: the effort-reward imbalance model. *Soc Sci Med*. 2021. 277:113878. URL: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2021.113878>
4. Wu T. H., Chen M. S., Yeh J. Y. Measuring the performance of police forces in Taiwan using data envelopment analysis. *Evaluation and Program Planning*. 2010. № 33(3). P. 246-254.

Ключові слова: ефективність поліції, критерії оцінки, зарубіжний досвід, моделі поліцейського управління, довіра до поліції.

Keywords: police effectiveness, evaluation criteria, international experience, policing models, police trust.

Храпенко Олена Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук*

ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

Динамічне сьогодення диктує свої правила, в тому числі щодо засобів надання правничої допомоги. Актуальним можна вважати дослідження трансформації традиційного формату надання правничої допомоги в умовах цифровізації суспільства. Особливої уваги вимагає феномен онлайн-консультації та інтегра-

ції правових сервісів у цифрові платформи, а також на переваги, пов'язані з новими форматами комунікації між адвокатом та клієнтом.

Сучасна правова система зазнає докорінних змін під впливом цифрових технологій. Онлайн-консультації, мобільні додатки, чат-боти, платформи штучного інтелекту – ці інструменти сьогодні дедалі активніше впроваджуються у правничу практику. Зокрема, в Україні стрімко зростає кількість онлайн-сервісів, що надають юридичні послуги громадянам, підприємствам, громадським організаціям. Таке явище зумовлене як технологічним прогресом, так і соціальними проблемами: війною, пандемією, обмеженням доступом до фізичних офісів.

Цифрові платформи створюють новий формат взаємодії між адвокатами та клієнтами. Вони забезпечують швидкий доступ до юридичних консультацій, шаблонів документів, відеозв'язку зі спеціалістом. Наприклад, цифрові платформи надають можливість отримати фахову консультацію у сільській місцевості. Приватні сервіси інтегрують штучний інтелект для вирішення стандартних правових ситуацій.

Однією з ключових переваг цифрової трансформації юридичних послуг є суттєве розширення доступу до правничої допомоги для вразливих категорій населення, зокрема для осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, малозабезпечених громадян, а також мешканців віддалених та сільських територій. Цифрові інструменти усувають бар'єри фізичної присутності та дозволяють отримати юридичну консультацію незалежно від місця перебування особи чи наявності транспортної інфраструктури.

Окрім цього, цифровий формат правничої допомоги сприяє значній економії як часу, так і фінансових ресурсів – як зі сторони адвокатів, так і з боку клієнтів. Відсутність необхідності здійснювати особисті візити до офісів, витрачати кошти на дорогу, друк документів або оренду приміщень, оптимізує процес консультування, роблячи його більш зручним і доступним.

Ще однією важливою перевагою є підвищення оперативності реагування на правові запити. Завдяки використанню електронної пошти, чат-ботів, відеозв'язку та спеціалізованих платформ, юристи можуть швидко надавати відповіді на запити клієнтів, своєчасно готувати процесуальні документи та надавати супровід у реальному часі.

Також цифрові технології забезпечують ширше охоплення цільової аудиторії за рахунок гнучких форматів комунікації, які враховують індивідуальні потреби клієнтів. Застосування мобільних додатків, інтерфейсів із підтримкою кількох мов, візуально доступного дизайну та функцій адаптації під різні категорії користувачів сприяє підвищенню правової обізнаності населення та формуванню культури правового захисту в цифровому середовищі.

Таким чином, цифрова трансформація юридичних послуг є не лише інструментом технічного вдосконалення, а й важливим соціальним чинником забезпечення рівності, мобільності та ефективності у сфері надання правничої допомоги.

Попри численні переваги цифровізації правничої допомоги, сучасна практика впровадження онлайн-консультацій і правничих цифрових платформ супроводжується низкою суттєвих проблем, які потребують системного наукового осмислення та правового врегулювання. Однією з головних проблем є правова невизначеність статусу дистанційних юридичних консультацій. Тому, доцільно статтю 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1], яка присвячена видам адвокатської діяльності, розширити, додавши до переліку форму онлайн-консультацій, які будуть проводитись за допомогою цифрових платформ.

Наступною критичною загрозою є питання конфіденційності та безпеки персональних даних клієнтів. В умовах цифрової взаємодії, особливо через сторонні платформи, існує підвищений ризик витоку конфіденційної інформації, яка охороняється законом, зокрема адвокатської таємниці. Відсутність національних стандартів цифрової етики, кібергігієни та регламентів зберігання і обробки клієнтських даних у цифровому просторі створює правовий вакуум, що може бути використаний зловмисниками або призвести до ненавмисного порушення прав людини.

Не менш важливою проблемою залишається явище цифрової нерівності, що виявляється у нерівному доступі різних категорій населення до технічних засобів та інтернет-з'єднання. Певна частина пересічних громадян, не маючи можливості повноцінно користуватися онлайн-сервісами через відсутність відповідного обладнання, низький рівень цифрової грамотності або економічну недоступність сучасних технологій. У результаті виникає новий бар'єр у доступі до онлайн – консультації і не фізичний, а цифровий.

Важливою проблемою є знеособлення правничої допомоги в умовах її цифровізації. Надання якісної юридичної допомоги потребує не лише фахових знань, а й індивідуального підходу, довіри між клієнтом і адвокатом, глибокого аналізу життєвого контексту правової проблеми. Технічні засоби, як чат-боти або автоматизовані сервіси, навіть за наявності точних алгоритмів, не здатні повною мірою відтворити міжособистісний вимір правничої допомоги, який передбачає емпатію, гнучкість мислення та ситуативне правове оцінювання. У зв'язку з цим існує ризик зниження якості правничих послуг у складних або нетипових справах.

Отже, незважаючи на потенціал цифрових технологій у сфері надання правової допомоги, важливо критично осмислювати пов'язані з цим виклики та прагнути до їх своєчасного й ефективного врегулювання як на нормативному, так і на етичному та інфраструктурному рівнях.

Розв'язання окреслених вище проблем, що супроводжують цифрову трансформацію форми надання правничої допомоги, вимагає комплексного та системного підходу, спрямованого на формування стабільного нормативно-правового, етичного та інфраструктурного підґрунтя для розвитку дистанційної юридичної практики. Насамперед, необхідною є розробка чіткого правового механізму регу-

лювання дистанційної правничої діяльності, що передбачає відповідні зміни до ключових нормативно-правових актів. Зокрема, слід внести доповнення до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, а також до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу». Ці зміни мають закріпити можливість офіційного надання юридичних послуг у дистанційному форматі.

Наступним кроком має стати запровадження національних стандартів цифрової безпеки та етики у сфері надання юридичних послуг. Йдеться про необхідність внесення змін до Правил адвокатської етики, щодо поведінки адвокатів у цифровому середовищі, які би враховували особливості електронної комунікації з клієнтами, захист персональних даних та збереження адвокатської таємниці. Крім того, доцільним є запровадження механізму обов'язкової сертифікації онлайн-платформ, які надають правничі послуги, з метою перевірки їх відповідності встановленим критеріям безпеки, конфіденційності та надійності. Такий контроль має здійснюватися під егідою органів адвокатського самоврядування.

Важливою умовою стійкого розвитку цифрової правничої інфраструктури є переформатування юридичної освіти з урахуванням нових змін. У навчальних програмах закладів вищої освіти слід інтегрувати дисципліни, присвячені технологіям LegalTech, основам цифрової етики, принципам кібербезпеки та управлінню юридичними процесами в цифровому середовищі. Такий підхід сприятиме формуванню у майбутніх адвокатів цілісного уявлення про цифрову юридичну практику та дозволить їм ефективно функціонувати в умовах цифрової трансформації правосуддя.

Окремої уваги заслуговує державна підтримка цифрової інклюзії, яка має на меті зменшення розриву у доступі до правничих послуг між різними соціальними та географічними групами населення. Важливим є забезпечення безкоштовного доступу до онлайн-платформ надання правової допомоги, реалізація ініціатив з підвищення цифрової грамотності серед громадян, а також розвиток цифрової інфраструктури у віддалених та соціально вразливих регіонах. Такі заходи дозволять не лише розширити можливості для отримання якісної юридичної допомоги, а й підвищити загальний рівень правової культури та довіри до цифрових інструментів правозахисту.

У цілому, тільки синергія нормативного оновлення, технологічного розвитку, етичного регулювання та освітньої підготовки може забезпечити повноцінне та безпечне функціонування системи цифрової правничої допомоги, здатної відповідати на виклики сучасного суспільства.

Онлайн-консультації та цифрові платформи – це не лише сучасний тренд, а й необхідність у нових реаліях. Проте впровадження таких інструментів має відбуватися в рамках чіткої нормативної бази, з дотриманням принципів прав людини, професійної етики та рівного доступу до правосуддя. Реформування системи надання правничої допомоги повинно базуватися на збалансованому поєднанні інноваційності та правової обережності.

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 15.08.2012 № 5076-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17?find=1&text=%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%82#w1_

Ключові слова: адвокат, онлайн – консультація, цифрова платформа, правнича допомога.
Keywords: lawyer, online consultation, digital platform, legal assistance.

Нестерчук Лілія Петрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та
адвокатури*

НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

За опитуваннями населення України та за оцінками міжнародних організацій корупція визнана найгострішою внутрішньою проблемою нашої країни, а війна її загострила ще більше. На думку експертів, «введення воєнного стану призвело до пом'якшення деяких процедур та систем, таких як вимога проводити перевірку біографічних даних при призначенні державних службовців та під час укладання контрактів на державні закупівлі, що посилює корупційні ризики» [1]. Таким чином, важливість боротьби з корупцією є запорукою демократичних процесів, швидкого повоєнного відновлення та сталого розвитку України.

З метою надання надійних кількісних діагностичних інструментів для оцінки рівня корупції розроблено механізми для її вимірювання. Найбільш авторитетним є Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI), що розраховується з 1995 року міжнародною організацією Transparency International, на основі досліджень авторитетних міжнародних установ, аналітичних центрів, бізнес-середовища тощо, у якому оцінка коливається від 100 (дуже низький рівень корупції) до 0 (дуже високий рівень корупції). Аналіз сприйняття корупції за цим рейтингом в Україні оцінюється з 1998 року, найгірший показник був у 2013 році – 26, найкращий – у 2023 році – 36, у 2024 році – 35 із 105 місцем серед 180 країн. Як зазначено у звіті Transparency International за 2024 рік, одним із факторів, що вплинув на зниження показників минулого року, є гучні антикорупційні скандали за участю детективів НАБУ [2].

Існує багато причин поширення в Україні цього негативного та руйнівного явища, однією з яких відсутність системи антикорупційних органів для переслідування та покарання корупціонерів. Ситуація змінилася лише після Євромай-